

Nr 43.

Av herr **von Koch**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om beviljande av medel för utövande av hjälpverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge.

I statsverkspropositionen, avseende 1922 års tilläggsstat, föreslås under femte huvudtiteln, punkt 7, att för utövande av hjälpverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge, å tilläggsstat för år 1922 måtte anvisas, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t bestämde, ett reservationsanslag av 175,000 kronor. Av ifrågakvarande belopp avsåges 122,000 kronor för utövande av understödsverksamhet bland i nödläge komna rysslandssvenskar, 50,000 kronor för utlämnande av försträckningar till dem samt 3,000 kronor för honorering av vissa penningförsträckningar. Åskandet av ifrågakvarande anslag var föranlett av en framställning av statens kommitté för understöd åt rysslandssvenskar. I detta sammanhang torde omnämnas, att nämnda kommitté, vars ordförande undertecknad är, tillsatts redan år 1920 för att — sedan riksdagen på tilläggsstat för nämnda år anvisat ett förslagsanslag, högst, 300,000 kronor för bestridande av hjälpverksamhet bland svenska undersåtar, huvudsakligen bosatta i Ryssland och Tyskland — handlägga alla frågor rörande bistånd till svenska undersåtar, bosatta i Ryssland eller vilka varit därstädes bosatta men till följd av de politiska förhållandena nödgats övergiva hem samt egendom och råkat i brydsam ekonomisk belägenhet.

Med skrivelse den 27 december 1921 har utrikesdepartementet till förenämnda kommitté överlämnat en framställning från svenske generalkonsuln i Hamburg om statsbidrag till fattigvården inom svenska kolonien i Hamburg. Då emellertid kommittén saknar medel för ett dylikt ändamål samt ovan omförmälda av innevarande års riksdag åskade reservationsanslag, därest detsamma beviljas, endast är avsett för nöd-

ställda rysslandssvenskar, torde ifrågavarande framställning böra föreläggas riksdagen. I sin framställning erinrar generalkonsuln till en början om en sin skrivelse av den 15 november 1920, vilken föranledde, att statens kommitté för understöd åt rysslandssvenskar ställde av omförmälda av 1920 års riksdag anvisade medel ett belopp av 3,000 kronor eller Rmk. 40,540:60 till generalkonsulatets i Hamburg förfogande att i samråd med svenska fattigvårdsutskottet därstädes användas för bestridande av fattigvården bland svenska kolonien i Hamburg. Innan jag ingår å generalkonsulns nu föreliggande framställning, anser jag mig böra i vissa delar återgiva generalkonsulns tidigare, vartill i den nu förevarande hänvisas.

I förberörda framställning av den 15 november 1920 yttras sålunda bland annat:

Frågan om upprätthållandet på ett tillfredsställande sätt av understödsverksamheten inom härvarande svenska koloni, den största i Tyskland, hade visat sig vara synnerligen svårlöst vid det förhållande att en ej ringa del av härvarande landsmän måste permanent bispringas. Understödsverksamheten omhänderhades av härvarande svenska kyrkoförenings fattigvårdsutskott, som vid lämnandet av hjälp ansåge sig böra i första rummet tillse, att vederbörande icke genom brist på medel att betala hyra komme att sakna tak över huvudet. Det hade visat sig, att den hjälp, utskottet kunnat lämna, ofta vore otillräcklig, då bidragen i de flesta fall måste röra sig om belopp långt överstigande hyran. Det syntes vara belysande för understödsverksamhetens omfattning, att utskottet måst anställa en diakonissa, som vid sidan av pastorn ombesörjde hjälpverksamheten. De svårigheter, med vilka man särskilt syntes hava att räkna, stode närmast i samband dels med den härstädes rådande arbetslösheten, dels därmed att de tyska myndigheterna i allmänhet ställde sig avvisande gentemot här boende hjälpbehövande utlänningar och hänvisade dem till respektive hemlands konsulatmyndigheter. Vid senaste sammanträde med fattigvårdsutskottet hade ovanberörda förhållanden ingående dryftats, därvid framgick, att de åtgärder, som kunde av utskottet vidtagas, endast voro ägnade att för tillfället avhjälpa svårigheterna. Utskottet hade emellertid att räkna därmed, att *permanent* understöd för en längre tid framåt måste beredas i allt fall sådana större familjer, där fadern hade liten eller ingen arbetsförtjänst, samt änkor med flera barn att försörja. Att hjälpverksamheten kunnat hållas igång och ännu någon tid framåt syntes kunna effektivt upprätthållas berodde huvudsakligen på offervilligheten hos ett fåtal här bosatta välsituerade landsmän. Då det vore tydligt, att åtgärder måste vidtagas för att organisera fattigvården inom kolonien på ett effektivt sätt, och sedan fattigvårdsutskottet åt svenska generalkonsuln i Hamburg uppdragit att undersöka de möjligheter, som kunde stå till buds för vinnande av detta syfte, finge generalkonsuln härmed vördsamt utbedja sig upplysning, huruvida, på grund av de här rådande utomordentliga förhållandena, möjlighet förefunnes att för bestridande av fattigvården inom svenska kolonien tillsvidare och så länge berörda förhållanden, särskilt svårigheterna på arbetsmarknaden, gjorde sig gällande, erhålla något bidrag av statsmedel.

Vad beträffar generalkonsulns i Hamburg nu föreliggande framställning i ämnet, dagtecknat den 29 november 1921, yttras i densamma bland annat följande:

Den svenska kyrkoföreningens i Hamburg fattigvårdsutskott hade åt därvarande svenske generalkonsul uppdragit att söka utrona, huruvida under år 1921 liksom under år 1920 möjlighet förefunnes att erhålla något bidrag av statsmedel för bestridande av fattigvården inom svenska kolonien i Hamburg. De i skrivelse av den 15 november 1920 angivna förhållanden gjorde sig gällande även under år 1921. Visserligen vore arbetslösheten under hösten 1921 ej så stor som vid motsvarande tidpunkt 1920, men å andra sidan hade på grund av den tyska valutans katastrofala fall en svår dyrtid inträtt, som faktiskt gjorde nöden bland koloniens fattiga än mer framträdande än under år 1920. Av det av statens kommitté för understöd åt rysslandssvenskar för bestridande av fattigvården inom svenska kolonien i Hamburg anvisade belopp av Rmk. 40,540:60 återstode den 29 november 1921 Rmk. 20,000:—. Utöver detta belopp stode till förfogande ett belopp av Rmk. 42,000:—, utgörande behållningen av en välgörenhetsbasar, som anordnats inom svenska kolonien. De medel till belopp av Rmk. 62,000:—, som sålunda kunde tagas i anspråk för fattigvården, vore visserligen tillräckliga för tillgodoseende av de krav, den stundande julen och kvartalsskiftet ställa på kyrkoföreningens kassa, men syntes ej räcka långt in på kommande år.

Fattigvårdsutskottet hade nämligen sett sig nödsakat att i en hel del fall besluta om tilldelande av permanenta månatliga understöd, särskilt åt sådana större familjer, där fadern hade ringa eller ingen arbetsförtjänst, samt åt änkor med barn att försörja. Därest fattigvårdsutskottet icke på dylikt sätt toge sig an vederbörande och i första hand tillsåge, att de ägde medel till hyresutgifternas bestridande, skulle generalkonsulatet se sig nödsakat att i större utsträckning än för det dåvarande ägde rum ombesörja nödställda landsmäns hemförsörjning till Sverige, där de flesta säkerligen på grund av de tryckta förhållandena på arbetsmarknaden skulle falla fattigvården till last. Förhållanden, likartade med dem generalkonsuln här antytt, gjorde sig gällande även inom andra främmande kolonier i Hamburg. Inom danska kolonien, som räknade över 5,000 medlemmar, måste en omfattande understödsverksamhet bedrivas, vilken vore baserad på såväl anslag av allmänna medel som enskilda bidrag. Enligt vad danske generalkonsuln upplyst, uppbure han för fattigvården inom distriktet ett årligt statsanslag av 15,000 danska kronor. Det vore anledning antaga att, därest fattigvårdsutskottet för år 1922 kunde påräkna statsanslag till enahanda belopp som det, vilket under år 1921 stått till förfogande, eller kronor 3,000:—, understödsverksamheten inom kolonien skulle kunna fortfarande upprätthållas på ett tillfredsställande sätt, förutsatt jämväl att den offervilja, som dittills visats av koloniens mera välsituerade medlemmar, icke slappades.

Under åberopande av vad generalkonsuln sålunda anfört får jag hemställa,

att, därest Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av ett reservationsanslag å 175,000 kronor för hjälpverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska

undersåtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge, vinner riksdagens bifall, riksdagen måtte jämväl medgiva,

att ett belopp av 3,000 kronor må av förenämnda anslag disponeras för bestridande av fattigvården inom svenska kolonien i Hamburg.

Stockholm den 21 januari 1922.

G. H. von Koch.